

नौगाड गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

गाउँसभा सदस्य ज्यूहरु,

राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु र अन्य उपस्थित महानुभावहरु,

“गरिब विपन्न पिछडिएका समुदायको उत्थानमा हाम्रो ऐक्यबद्धता,
सुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहीता सहितको समुन्नत पालिका निर्माण गर्ने हाम्रो प्रतिबद्धता”

भन्ने मूल नाराका साथ बस्दै गरेको

यस गरिमामय तेषैं गाउँसभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण सत्रमा उपस्थित गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, नौगाड गाउँपालिकाका ६ वटै वडाका वडा अध्यक्ष ज्यूहरु, कार्यपालिकाका सदस्य ज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु, सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु एवम् अन्य उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक स्वागत तथा धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सर्वप्रथम राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र समाजको अग्रगामी रूपान्तरणका लागि भएका ऐतिहासिक जनआन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष (जनयुद्ध) मा गरेको त्याग र बलिदानको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै, अधिकार प्राप्तिका लागि भएका विभिन्न आन्दोलन र संघर्षका क्रममा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहीदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न आन्दोलनका क्रममा घाइते तथा बेपत्ता र पीडित नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दै राष्ट्र निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने सम्पूर्ण देशभक्त नागरिकहरुलाई हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपालको संविधान बमोजिम राज्य पुनः संरचना पश्चात् स्थानीय तहको दोस्रो कार्यकालको पहिलो वर्ष सिकाईको वर्षका रूपमा रहन गयो । पहिलो आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा तय गरिएको नीति तथा कार्यक्रम पर्याप्त स्रोत र साधनहरुको अभावका कारण पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्न नसकिएको अवस्था रह्यो । पहिलो वर्षको सिकाईबाट प्राप्त अनुभवलाई सँगाल्दै दोस्रो आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफुलाई गौरवन्वित महसुस गरेको छु । यस वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम निर्माणमा आफ्नो रचनात्मक सुझाव, सल्लाह दिनुहुने जनप्रतिनिधीहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, कार्यपालिकाका विषयगत समितिका पदाधिकारीहरु, राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरु, नागरिक समाजका अगुवाहरु, विषयगत शाखा प्रमुखहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु, नौगाडबासी आम नागरिकहरु, नागरिक समाजका अभियन्ताहरु, शिक्षक, बुद्धिजीवी, संघसंस्थाका प्रतिनिधिहरु, समाज रूपान्तरणमा अहम् भूमिका निर्वाह गर्नुहुने सरोकारवाला सम्पूर्ण व्यक्तित्वहरुमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

सुन्दर, समुन्नत र समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने हाम्रो दृढ संकल्प, समस्त गाउँपालिका बासीको समृद्धिको चाहना पुरा गर्ने दिशामा हामीले आगामी आ. व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमलाई मार्ग निर्देशकका रूपमा प्रस्तुत गरेका छौं । यसका लागि दिगो विकासको राष्ट्रिय लक्ष्यहरुको स्थानीयकरण गर्दै गुणस्तरीय पूर्वाधार निर्माण सहित स्थानीय स्रोतको पहिचान र परिचालन गरी समावेशी, जलवायु उत्थानशील तथा दिगो स्थानीय आर्थिक विकास मार्फत समृद्ध गाउँपालिका र सुखी नौगाड बासी जनताको लक्ष्य हासिल गर्न सार्वजनिक, निजीक्षेत्र र समुदायको साझेदारीमा विकास गरिनेछ । गाउँपालिकालाई सुशासन, दिगो विकास र सेवा प्रवाहका क्षेत्रमा उत्कृष्ट रूपमा स्थापित गर्ने, नौगाडबासीलाई आत्म निर्भर र सम्पन्न बनाउने, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुको व्यवस्थापन मार्फत गाउँपालिकाको पहिचान कायम राख्ने र योजनावद्ध शहरीकरण तथा बस्ति विकासलाई यस नीति तथा कार्यक्रमले प्रमुख प्राथमिकताहरुको रूपमा लिइएको छ ।

सेवा प्रवाहमा सुशासन र पारदर्शिता कायम गर्दै समृद्धि हासिल गर्ने लक्ष्य तय गर्दा हामी सामु थुप्रै अवसरका साथै चुनौतीहरू पनि विद्यमान रहेका छन् । विभिन्न चुनौतीका बाबजुत नेपालको संविधान, अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता, दिगो विकास लक्ष्य, नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, हाल सम्म प्राप्त उपलब्धि तथा अनुभव, श्रोत साधनको उपलब्धता, नौगाडवासीको माग र आवश्यकतालाई ध्यानमा राखि प्राप्त उपलब्धीहरूलाई संस्थागत गर्दै गाउँपालिकाको दिगो विकास र समृद्धिको या तय गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ ।

**गाउँसभा सदस्य ज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू,
विकास तथा समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका अवसर तथा चुनौती**

क) विद्यमान अवसरहरू:

हाम्रा लागि देहाय बमोजिमका अवसरहरू रहेका छन्:

१. संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भै २२ वटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार किटान हुनु ।
२. आफ्ना अधिकार क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु ।
३. विकास निर्माणका विविध विषयमा नीति कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालन गर्ने अधिकार प्रष्ट हुनु ।
४. गाउँपालिका भित्र भौगोलिक तथा सांस्कृतिक विविधता रहनु ।
५. अधिकांश वडाहरूमा सडक पूर्वाधारको पहुँच हुनु ।
६. सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु ।
७. प्रदेश सरकारको गौरवको आयोजना रूपमा रहेको देथला-खार-खलंगा सडकलाई पक्की बनाउन युद्धस्तरमा काम हुनु ।

ख) विद्यमान चुनौतीहरू:

हाम्रा सामु देहाय बमोजिमका चुनौतीहरू रहेका छन् :

१. रोजगारउन्मुख सीपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु ।
२. बजारको सूचना कृषकलाई समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
३. गुणस्तरीय बीउबिजन/मलखाद समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
४. युवा जनशक्तिलाइ कृषि व्यवसाय प्रति आकर्षित गर्नु ।
५. व्यावसायिक कृषकको संख्या वृद्धि गर्नु ।
६. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सीप युक्त युवाको सीप तथा पुँजीलाई उद्यम विकासमा उपयोग गर्नु ।
७. निर्माण भएको पूर्वाधारको मर्मत संभार पद्धतिको विकास गर्नु ।
८. सडक लगायतका पूर्वाधारको उपयोग योजना , डिजाइन तथा ड्रइड विना गरिने सडक तथा अन्य पूर्वाधारका संरचना निर्माणको कार्यलाई रोक्नु ।
९. भिरालो ठाउँ, बाढी पहिरो, चट्याड जस्ता प्राकृतिक प्रकोपहरूको उच्च जोखिम भएका वस्तीमा भवन निर्माण कार्यलाई रोक्नु ।
१०. अव्यवस्थित बस्ती विस्तारको क्रम रोक्नु तथा व्यवस्थित बस्ति विकास गर्नु ।

११. बैज्ञानिक, जलवायु उत्थानशिल तथा व्यवहारिक एवम् उपयुक्त भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु।
१२. सञ्चार सेवा प्रदायक संस्थाहरू बाट प्रभावकारी सेवा प्राप्ति र ब्यवस्थित गर्नु ।
१३. प्राकृतिक स्रोत तथा नदी जन्य पदार्थ (ढुंगाबालुवा ,गिट्टी ,) को मापदण्ड अबलम्बन नगरि अत्यधिक दोहन रोक्नु ।
१४. विभिन्न कालखण्डमा गाउँपालिकामा निर्माण भएका पुर्वाधारका संरचना (पूँजीगत सम्पति) को लगत तयार तयार गर्नु, मुल्यांकन गर्नु तथा सेवा प्रभावमा प्रभावकारी उपयोग सम्बन्धी योजना (Asset Management Plan) तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु ।

ग) आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्दा लिइएका मुख्य आधारहरू:

१. नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावना, मौलिक हक तथा अनुसूची ८ र ९ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची,
२. नेपालको संविधान २०७२ भाग ४ अन्तर्गत राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक स्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्यप्रणाली,
३. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य विस्तृतीकरणको प्रतिवेदन,
४. संघीय तथा प्रदेश सरकारले अंगीकार गरेको आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरू,
५. प्रदेश सरकारले अबलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू,
६. नेपालले अन्तरराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरू,
७. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा विभिन्न नियमावलीका प्रावधानहरू,
८. स्थानीय तह क्षेत्रगत नीति, रणनीतिहरू, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू,
९. समसामयिक मुद्दाहरू (जस्तै: सामाजिक संरक्षण, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैङ्गिक सशक्तिकरण तथा समावेशीकरण, बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री क्रियाकलाप, पूर्ण सरसफाई, ऊर्जा संकट लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू)
१०. नौगाड गाउँपालिकाको आ.व. २०७९।०८० को नीति तथा कार्यक्रम
११. नौगाड गाउँपालिकामा आवश्यक देखिएका अन्य विषयहरू ।
१२. सरोकारवालाहरूले दिएका महत्त्वपूर्ण सुझावहरू
१३. आयोजना बैंक निर्माण, आवधिक योजना तर्जुमा र नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा सम्बन्धी आयोजना गरिएको राय, सुझाव संकलन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको वडागत कार्यक्रमहरूबाट प्राप्त नौगाडबासी जनताका महत्त्वपूर्ण सुझाव सल्लाहहरू;
१४. गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघले दिएका सुझावहरू;

घ) नीति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताका क्षेत्रहरू:

१. भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र,
२. संस्थागत विकास, वित्तीय व्यवस्था र सुशासन क्षेत्र,
३. सामाजिक विकास क्षेत्र,
४. वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र,
५. आर्थिक विकास क्षेत्र,

ड) नीति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरू:

१. यस गाउँपालिकाको जनजीविका र विकासका लागि अत्यावश्यक रहेका भौतिक पूर्वाधार,
२. उत्पादनमूलक तथा शीघ्र प्रतिफल दिने,
३. छिटो छरितो र प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह हुने,
४. सेवा प्रवाह, संस्थागत क्षमता विकास, पारदर्शिता र सुशासन अभिवृद्धि हुने,
५. स्थानीय स्रोत साधनलाई प्राथमिकता दिने र जनसहभागिता बृद्धि हुने,
६. परम्परागत धर्म, संस्कृति, चाडपर्व, मेला आदिको माध्यमबाट पर्यटन प्रवर्द्धन हुने,
७. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापन र दिगो विकासमा टेवा पुऱ्याउने,
८. गाउँपालिकाको राजस्व संकलनमा बृद्धि हुने,
९. जनताको जीवनस्तर, स्थानीय क्षेत्रमा रोजगारी हुने र आम्दानी बढ्ने,
१०. स्थानीय सहभागिता जुट्ने, स्वयम् सेवा परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने,
११. महिला बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने,
१२. लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि गर्ने,
१३. भाषिक तथा सांस्कृतिक पक्षको जगेर्ना र सामाजिक सद्भाव तथा एकता कायम राख्न सघाउ पुऱ्याउने।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू

अब म आ. व. २०८०/८१ को गाउँपालिकाका समष्टिगत नीतिहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

अ. नौगाड गाउँपालिकाका समष्टिगत नीतिहरू;

१. सामाजिक विकासको क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी शिक्षा र स्वास्थ्यका क्षेत्रमा गुणात्मक सुधार गर्नेगरी नवप्रवर्तनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२. स्वास्थ्य क्षेत्रको व्यवस्थापनमा सुधार गरी महामारीजन्य रोगहरूको नियन्त्रण तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई पहुँच युक्त, सर्व सुलभ र प्रभावकारी बनाइनेछ साथै वडा नं. ३ को जामिरमा निर्माण सम्पन्न चरणमा रहेको १० शैया अस्पताललाई आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ बाट नै सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
३. भौगोलिक विकटता र परनिर्भरतामूखी बजार हाम्रो गाउँपालिकाको चुनौती हो । यसलाई मध्यनजर गर्दै कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन बृद्धि गरी बजारीकरणका लागि समन्वय र सहकार्यको माध्यमबाट संस्थागत संरचना निर्माणमा जोड दिइनेछ र विशेष पकेट क्षेत्र घोषणा मार्फत कृषि र पशुपालनमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४. वडाहरूबाट प्राथमिकतामा राखिएका र क्रमागत आयोजनाहरूलाई प्राथमिकतामा राखि बजेट विनियोजन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. हरेक गरिब तथा विपन्न किसानको घरमा उद्यमशीलता विकास गर्ने कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी प्रकृयाबाट अगाडि बढाउँदै "एक घर, एक रोजगार"को नीति लिइनेछ ।
६. नौगाड गाउँपालिकालाई नमुना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्नका लागि गाउँपालिका भित्रका केही गरिब तथा दलित वस्तिहरूमा विभिन्न साझेदारहरूको सहकार्यमा आवश्यक पूर्वाधार, खानेपानी, घो.वा. वृक्षारोपण, जीविकोपार्जन, पूर्ण सरसफाईका क्रियाकलापहरू सञ्चालनमा ल्याइनेछन् ।

७. नौगाड गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यमान रूढिवादी परम्परा, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहार, बाल-विवाह, बहुविवाह, महिला हिंसा, किशोरीहरूमा आउने उमेरगत समस्या, किशोरी तथा महिलाहरूमा देखिने समस्याहरूको समाधान गर्न तथा विद्यमान राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय नियम कानून सम्बन्धी जानकारी गराउन नागरिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिका भित्र रहेका विद्यमान बेरोजगारी समस्यालाई मध्यनजर गर्दै बेरोजगार युवाहरूका लागि सीप मूलक तालिम, वैदेशिक रोजगारीलाई निरुत्साहित हुने किसिमका कार्यक्रम ल्याई गाउँपालिका भित्रै रोजगारी सिर्जना गरिनेछ र श्रम सहकारी मार्फत विकास निर्माण कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
९. खोलामा जलविद्युत र डाँडापाखामा वनजंगल र जडीबुटी उत्पादनको नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै खेती योग्य जमिनमा सिँचाइ सुविधा विस्तारका साथै वन संरक्षण तथा वन क्षेत्र विस्तारका लागि हरेक वर्ष असार महिनामा वृक्षारोपण सप्ताह कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. सबै प्रकारका भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति लिइनेछ । हरेक गतिविधि तथा क्रियाकलापमा 'फर्केर हेर'को नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
११. सार्वजनिक निर्माण कार्यमा स्थानीय प्रविधि, जनशक्ति तथा श्रोत साधनको प्रयोगमा उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
१२. विभिन्न किसिमका सामाजिक विकृति विसंगती तथा अपराधीक गतिविधिहरूलाई न्यूनीकरण गरी शून्यमा झार्ने नीति लिइनेछ ।
१३. सबै तहका कर्मचारीहरू, शिक्षकहरू, जिम्मेवारीमा रहेका व्यक्तिहरूलाई अझ बढी जिम्मेवार र जवाफदेही बनाइनेछ । साथै प्रत्यक्ष रूपमा जनताको गुनासो सुन्न 'अध्यक्ष सँग जनता सञ्चार कार्यक्रम' सञ्चालन गरिनेछ ।
१४. समाजमा प्रत्यक्ष रूपमा देखिने मद्यपान, धुम्रपान र जुवातास जस्ता सामाजिक विकृतिलाई नियन्त्रण गर्न कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ । साथै दुर्व्यसन तथा कुलतबाट छुटाउन जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५. सुनौला हजार दिनका महिलाहरूको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउन उपाध्यक्ष कोसेली कार्यक्रमलाई परिमार्जन गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. समग्र नौगाडवासीहरूको पोषणमा सुधार ल्याउँदै पोषणको कमीबाट हुने कुपोषण जस्ता स्वास्थ्य समस्याहरूलाई न्यूनीकरण गर्न बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७. जलस्रोत, वन सम्पदा, खनिज पदार्थ लगायत प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोग गर्दा वातावरणीय प्रतिकूलता नहुने गरी गरिनेछ ।
१८. नौगाड गाउँपालिकाको वडा नं. १ नागुमा स्थापित खाद्य डिपोलाई व्यवस्थित गरी अन्य विकट क्षेत्रमा पनि विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
१९. राजनीतिक आस्थाको आधारमा कुनै पनि नागरिकलाई विभेद नगरी स्थानीय सरकार हरेक जनताको अभिभावकको रूपमा रही काम गर्ने पद्धतिको विकास गरिनेछ ।

गाउँसभा सदस्यज्यूहरू तथा उपस्थित महानुभावहरू

अब म आ. व. २०८०/८१ को विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दछु ।
आ. विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरू:

१. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू:

(क) कृषि तथा पशुपन्छी सम्बन्धी नीति

१. एक समूह एक फलफूल पकेट कार्यक्रम लागू गर्दै कृषक समूह र विपन्न समुदायलाई अनुदानमा फलफूल बोट वितरण र सो को व्यवस्थापन, प्राविधिक सहयोग र उपलब्धि मापनका लागि अभिलेखीकरणको उचित नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. व्यवसायीक पशुपालन (नस्ल सुधार र उन्नत जातका पशुपक्षी) र यस क्षेत्रको उपयुक्त कृषिजन्य वस्तुको उत्पादनको संभाव्यता अध्ययन गरी उत्पादन, भण्डारण तथा व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना गरी स्थानीय स्तरमा स्वरोजगार प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३. दल्लेखमा निर्माणाधीन कोल्ड स्टोरमा विद्युतिकरण गरी कृषि समूह/सहकारी मार्फत सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
४. प्राकृतिक प्रकोपका कारण कृषि तथा पशु पन्छीमा हुने क्षतिको लागि राहत उपलब्ध गराउने संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
५. कृषि क्षेत्रलाई स्थानीय उत्पादनको प्रमुख क्षेत्रको रूपमा विकास गरी उत्पादित वस्तुको बजारीकरणको माध्यमबाट कृषि क्षेत्रलाई स्थानीयवासीको आर्थिक उन्नतिको मुख्य आधारका रूपमा स्थापित गरिनेछ ।
६. बाँझो जग्गामा फलफूल, तरकारी खेती गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ र सिँचाइ, बीउ बिजनको उपलब्धताका साथै प्राविधिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको हस्तान्तरणमा जोड दिइनेछ । व्यावसायिक पशुजन्य उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । साथै "एक कृषक परिवार, एक कम्पोस्ट मल खाडल" को कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. समुदायको पोषण तथा जीविकोपार्जनको अवस्थामा सुधार ल्याउनको लागि गाउँपालिका भित्रका हरेक घरधुरीमा घरबारी स्थापना गर्दै सम्भाव्य क्षेत्रमा उत्पादनको पकेट क्षेत्र बिस्तार गर्ने र व्यवसायीक रूपमा समूह मार्फत वार्षिक रु ५,००,०००। (पाँच लाख) भन्दा माथि कारोबार गर्ने कृषक समूहहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ साथै गाउँपालिका स्तरमा आवश्यक बोट बिरुवा सहज रूपमा आपूर्ति गर्नका लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरू सँगको समन्वय एवं सहकार्यमा स्थापित उन्नत स्तरको बहुउद्देश्यीय नर्सरीको बृहत्तिकरण र बजारीकरणमा सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
८. स्थानीय उत्पादनबाट कृषकहरूलाई अधिकतम लाभ पुग्ने गरी जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन उत्पादित वस्तुको भण्डारण, बजारीकरणका साथै कृषि उपजको सहज आपूर्तिको लागि आवश्यकता अनुसार संकलन केन्द्र, कोल्ड स्टोर, एग्रोभेट स्थापना गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ र सो प्रयोजनको लागि निजी क्षेत्र तथा सहकारीहरूलाई छनौट गरी परिचालन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिका भित्रका वडाहरूमा कृषि सम्बन्धी ज्ञान तथा कृषि उत्पादन वृद्धि गर्नका लागि "एक वडा एक, कृषि प्राविधिक कार्यक्रम" मार्फत प्रत्येक वडामा कृषकहरूलाई सहज ढंगले घरघरमै कृषि सेवा उपलब्ध गराइने नीतिलाई निरन्तरता दिँदै यसका लागि साना तथा ठूला वडाहरूमा आवश्यकता अनुसार भौगोलिक विकटता र जनघनत्वका आधारमा कृषि प्राविधिक खटाइनेछ ।

१०. "एक वडा, एक पशु प्राविधिक कार्यक्रम" को माध्यमबाट प्रत्येक वडामा कृषकहरूलाई सहज ढंगले घरघरमै पशु सेवा उपलब्ध गराइने नीतिलाई निरन्तरता दिँदै यसका लागि साना तथा ठूला वडाहरूमा आवश्यकता अनुसार भौगोलिक विकटता र जनघनत्वका आधारमा पशु प्राविधिक खटाइनेछ ।
११. कृषि तथा पशु क्षेत्रको आधुनिकीकरण र व्यावसायिकरण लागि थप विज्ञ जनशक्तिको सहयोग लिई विभिन्न उत्पादनमूखी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१२. कृषि क्षेत्रलाई आर्थिक वृद्धि र रोजगारीको प्रमुख संवाहकको रूपमा विकास गरिनेछ । कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण गरी आर्थिक वृद्धिको आधारलाई बलियो बनाइनेछ । सिँचाई, ऊर्जा, वन, पर्यटन लगायतका क्षेत्रको कार्य गर्दा कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वमा योगदान पुग्ने गरी सामन्जस्य कायम गरिनेछ ।
१३. बेमौसमी तरकारी खेतीलाई थप प्रोत्साहित गरिनेछ र खेती योग्य जमिनका लागि थप नहर सिँचाई तथा पाइप सिँचाई गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४. कृषकको संरक्षण गर्नुका साथै कृषकले उत्पादन गरेको कृषि उपज खरीद गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । उत्पादनका आधारमा कृषि अनुदान प्रवाह गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । बारम्बार पशुपन्छीमा देखिने खोरेत, लम्पि स्किन जस्ता गम्भीर प्रकृतिका महामारीहरू नियन्त्रण गर्न आवश्यक औषधी उपकरण तथा भ्याक्सीनको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१५. हरेक बस्तीमा भैंसी, उन्नत गाई, तथा भेडाबाखा, कुखुरा, खरायो पालन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तथा व्यावसायिक रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ । आफ्नो पेशामा उत्कृष्ट उत्पादन गर्ने किसानलाई सम्मानित तथा पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ ।
१६. कृषि बालीमा प्रांगारिक तथा कम्पोस्ट मलको प्रयोग गरी अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
१७. हरेक वडाहरूमा व्यवस्थित कृषि बजारको स्थापना गरिनेछ ।
१८. कृषिको लागि आवश्यक पर्ने उन्नत जातका बिउबिजन, किटनासक विषादी, कृषिजन्य औजारहरू, आदिलाई सर्व सुलभ तथा अनुदानमा उपलब्ध गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१९. हरेक वडामा कृषक पाठशाला सञ्चालन गरिनेछ ।
२०. माटो परीक्षण गरी सुहाउँदो बाली लगाउन नयाँ तथा उन्नत बिउबिजन उपलब्ध गरिनेछ ।
२१. नगदेबाली उत्पादन गर्ने हरेक किसानलाई सहकारी मार्फत कृषि ऋणको व्यवस्था गरिनेछ ।
२२. दुग्ध संकलन केन्द्र स्थापना गरी पशुपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२३. पालिका स्तरमा बिउ बैंकको स्थापना गरी स्थानीय स्तरमा उत्पादित बिउहरू किसानलाई समयमै उपलब्ध गराइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४. कृषि उत्पादनलाई वृद्धि गर्न "माटो सुहाउँदो बालि, बालि सुहाउँदो प्रविधि" कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
२५. कृषि पेशालाई थप आकर्षक र उत्पादनमूलक बनाउन कृषिमा आधुनिकीकरण र यान्त्रीकरण गरिनुका साथै कृषि सम्बन्धी औजार तथा मेसिन खरिद गर्न अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
२६. भेटेरिनरी ल्याब सहितको पशु स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
२७. किसान सूचीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२८. कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्यांक संकलन गरी अद्यावधिक गरिनेछ ।

२९. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत गत आ.व. २०७९।८० मा स्थापना भएका आलुबाली पकेट विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३०. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत संचालित पकेट विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
३१. आलु पकेट क्षेत्रमा बिउँ आलु उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३२. उन्नत जातका पशुहरुमा कृत्तम गर्भाधान तथा नस्ल सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३३. पशुपक्षी रोगको अन्वेषण, नमुना संकलन तथा प्रेषण र इपिडीमियोलोजिकल कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
३४. पशु सेवा विभाग र प्रादेशिक निकायमा पशु पन्छी तथ्यांक तथा पशु सेवा सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको प्रगति प्रतिवेदन समयमा नै पठाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३५. खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
३६. कृषिजन्य उत्पादनसँग सम्बन्धित उद्योग स्थापनालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
३७. पढ्दै कमाउँदै कृषि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३८. कृषिमा नविनतम प्रविधि प्रयोग तथा विस्तारका लागि कृषकबाट कृषकलाई ज्ञान, सिप र प्रविधि हस्तान्तरणका लागि सिकाई आदान प्रदान कार्यक्रम आयोजना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३९. नवप्रवर्तन साझेदारी कोष अन्तर्गत आ.व. २०७९।८० बाट संचालित युवा उद्यमशिलता तथा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन परियोजना" लाई अझ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न संचालित क्रियाकलापहरुको संस्थागत विकास मार्फत व्यवसाय प्रवर्द्धन गरी युवा उद्यमी सिर्जना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४०. कृषि पेशामा युवाहरुको आकर्षण बढाउन २० वर्ष देखि ४० वर्ष भित्रका युवाहरुका लागि विशेष तालिम तथा आधुनिक कृषि प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४१. व्यावसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
४२. घरपालुवा पशुहरुमा कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम र मासु प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४३. प्रदेश सरकारको सहयोगमा संचालित "भेडाबाखा पालन कार्यक्रम"लाई निरन्तरता दिईनेछ ।
४४. उत्कृष्ट कृषक व्यवसायीलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ख) सहकारी तथा सामुदायिक संस्था सम्बन्धी नीति:

१. स्थानीय बचतलाई प्रोत्साहन गरी लगानी तथा कार्यक्षेत्र विस्तार गर्न गाउँघरमा सहकारी संस्थाको स्थापना र क्षमता विकास गरी वित्तीय संस्थाहरूसँगको समन्वयमा कार्यक्षेत्र विस्तार गरिनेछ ।
२. दिगो विकासको लक्ष (Sustainable Development Goal) को अवधारणा अनुरूप स्थानीय तहमा रहेका विभिन्न स्वायत्त संस्था र समूहको (लघु जल विद्युत संस्था, सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति, खा.पा. उपभोक्ता समिति, सहकारी संस्था आदि) संस्थागत विकास र क्षमता विकास गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३. सहकारी संस्था ऐन, नियमावली र कार्यविधि अनुसार सहकारी संस्था खोल्ने, एकीकरण गर्ने र संस्था स्थापना भई संस्थाको उद्देश्य अनुसार प्रभावकारी रूपमा सेवा प्रवाह गर्न नसकेका सहकारी संस्था विघटन गरी उद्देश्य र प्रकृति मिलेका सहकारी संस्थासँग नियमानुसार एकीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

४. गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारी संस्थाको नियमन, अनुगमन तथा प्रभावकारी रूपमा सञ्चालनको माध्यमबाट स्थानीय समुदायमा छरिएर रहेको पूँजीको संकलन, व्यवस्थापन तथा परिचालनका लागि सहकारी संस्थाको क्षमता विकास गर्न गाउँपालिकामा स्थापना भएको गरिबी निवारण तथा सहकारी शाखामा आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी नियमित रूपमा अनुगमन, मुल्यांकन, वित्तीय साक्षरता अभियान, तालिम, समीक्षा गोष्ठी आयोजना गरिनेछ । साथै संचालित सहकारी संस्थाको प्रभावकारिताको मुल्यांकन गरी सोको अभिलेखीकरण गर्ने पद्धति परिपाटी थालनी गरिनेछ ।
५. आर्थिक विकास र गरिबी निवारणका लागि सहकारी क्षेत्रलाई उद्यमशीलता, उत्पादन र रोजगारीसँग आबद्ध गरिनेछ । सहकारी संघसंस्थाको अनुगमन र संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्न नियमनकारी निकायलाई अधिकार सम्पन्न र सुदृढ बनाइनेछ ।
६. हरेक वडामा कम्तीमा एक सहकारीको स्थापना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
७. विगतमा गरिबी निवारण कोष, केयर नेपाल लगायतका संस्था तथा कार्यक्रमहरूबाट सामुदायिक संस्थाहरूमा घुम्ती कोषको रूपमा उपलब्ध गरिएको रकमलाई संकलन गरी नजिकको सहकारी संस्थाहरूमा जम्मा गरी परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) उद्यमशीलता प्रवर्द्धन तथा रोजगार सृजना सम्बन्धी नीति:

१. स्थानीय तथा घरेलु स्रोत साधनमा आधारित घरेलु तथा लघु उद्योग स्थापना एवम् सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरी लक्षित व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान उपलब्ध गराइने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका स्तरमा उपलब्ध बहुमूल्य जडीबुटीको समुचित उपयोग मार्फत छरिएर रहेका स-साना उद्योगहरूलाई एकीकृत गरी गाउँपालिकालाई आत्मनिर्भर तथा रोजगार उन्मुख तुल्याउन गाउँपालिका स्तरमा निर्माणधीन औद्योगिक ग्राम निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्र रहेका उद्योगी, व्यवसायीहरूको हकहित संरक्षणको लागि संगठन स्थापना गर्न कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ ।
४. परम्परा देखि नै चल्दै आएका स्थानीय घरेलु उद्योग (बाँस, निगालो, आरन, अल्लो प्रशोधन, आदी) लाई स्तर उन्नति, आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. नवप्रवर्तनमा आधारित व्यवसाय स्थापना र सञ्चालनमा सहजिकरण गरिनेछ । उद्यमशीलता, सिर्जनशीलता, परम्परागत ज्ञान र सीपको विकास गरी युवा उद्यमीलाई गाउँ स्तर मै उद्यम गर्न आकर्षित गरिनेछ ।
६. नवप्रवर्तन साझेदारी कोष अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७९।०८० मा ६ वटै वडाहरूमा निर्माण गरिएका आधुनिक अल्लो प्रशोधन केन्द्रहरूको दिगो सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
७. गाउँपालिकामा स्थापना भएको सीप विकास केन्द्रलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
८. वैदेशिक रोजगारमा जाने श्रमिकहरूको विवरण प्रत्येक वडा कार्यालयहरू मार्फत संकलन गरी अनिवार्य रूपमा अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

९. नवप्रवर्तन साझेदारी कोष अन्तर्गत सञ्चालन भएको युवा उद्यमशीलता तथा मौरीपालन व्यवसाय प्रवर्द्धन परियोजनाबाट ज्ञान, सिप र दक्षता हासिल गरेका कृषकहरूको दक्षता प्रयोग हुने गरी नयाँ उद्यमी तथा व्यवसायी सिर्जना गर्न कृषकबाट कृषक प्रशिक्षण कार्यक्रम लागु गरी कृषकलाई व्यवसायी हुन प्रोत्साहन गर्नेगरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१०. आवश्यकता तथा मागको आधारमा गाउँपालिका भित्र विभिन्न किसिमका उद्योगको सम्भावना अध्ययन गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
११. व्यापार व्यवसायलाई मर्यादित र व्यवस्थित गर्न हरेक प्रकारका व्यापारिक कारोबारलाई गाउँपालिकामा दर्ता गरी अभिलेख कायम गरेर मात्र सञ्चालन गर्न पाउने नीति लिइनेछ ।
१२. उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा वृद्धि गर्नका लागि सामूहिक प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।
१३. गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नतिको लागि तालिम सञ्चालन गरिनुका साथै लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गरिनेछ ।
१४. सशस्त्र संघर्ष (जनयुद्ध) का क्रममा शहिद तथा बेपत्ता भएका, जेलजीवन बिताएका परिवारहरूको लागि आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(घ) पर्यटन तथा संस्कृति सम्बन्धी नीति:

१. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकीय र ऐतिहासिक स्थलहरू मध्येबाट नौगाड गाउँपालिका वडा नं २ स्थित छिपुलथान डाइभर्सिटी पार्कलाई व्यवस्थित गरिनेछ । साथै नेपालकै धार्मिक स्थलको रूपमा परिचित नौगाड गाउँपालिका वडा नं १ मा रहेको नागेश्वर धामलाई धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा र नौगाड गाउँपालिका वडा नं ३ मा रहेको ताराकोट, वडा न. ४ मा रहेको सिप्टी विनायक डाँडा र नौगाड गाउँपालिका वडा न. ६ को शिखर क्षेत्रलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
२. नौगाड गाउँपालिकाको पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न देखला खार खलंगा सडक खण्ड कालोपत्रेको काम यथाशीघ्र सम्पन्न गर्न पहलकदमी गरिनेछ । प्रत्येक वडा कार्यालयहरू जोड्ने सडकहरू समयमा नै सम्पन्न गरी पर्यटकीय क्षेत्र सम्म जोड्ने सडक तथा पद मार्गहरू लगायत अन्य आवश्यक संरचनाहरू निर्माण गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाका विभिन्न भेगमा मनाइने विशु पर्वलाई व्यवस्थित गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकीय केन्द्रका रूपमा विकास गरिनेछ ।
४. गाउँपालिकामा विभिन्न समुदायको परम्परा तथा संस्कृति झल्किने संग्रहालय स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
५. गाउँपालिकामा सांस्कृतिक कला केन्द्रको स्थापना गरी स्थानीय कलाकारहरूको क्षमता विकास गरिनेछ ।

(ड) युवा, श्रम तथा रोजगारी सम्बन्धी नीति:

१. श्रमको सम्मान र मर्यादित श्रम सहितको श्रमिकको हक अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ । नौगाडको श्रमशक्तिलाई नौगाडमै रोजगारीका अवसर उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ । सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रका कार्यक्रममा रोजगारी सिर्जना गर्न प्रेरित गरिनेछ । सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रमा उपलब्ध रोजगारीका अवसर सम्बन्धी सीप तथा रोजगारको तथ्यांक तयार पारिनेछ ।
२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, कृषि तथा पशु शाखा अन्तर्गतका कार्यक्रम, गरिबी निवारणका लागि लघुउद्यम कार्यक्रम लगायत अन्य सम्बन्धित कार्यक्रमहरूको सहकार्यमा रोजगारी सिर्जना हुने, सीप विकास, उत्पादनमूखी, स्वरोजगारमूलक तथा उद्यमशीलतासंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा सञ्चालन गरी बेरोजगारीलाई न्यूनिकरण गरिनेछ ।
३. आन्तरिक रोजगारी प्रवर्द्धन, दक्ष तथा सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन, सुरक्षित, मर्यादित तथा नियमित वैदेशिक रोजगारीका अवसर जस्ता पक्षहरूको समुचित विकास गर्न गाउँपालिकाको पाचैवर्षे रोजगार रणनीति बनाई लागु गरिनेछ ।
४. न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति हुनेगरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनका लागि सामुदायिक आयोजनाहरूमा पालिकाको लागत साझेदारीमा रोजगारीको प्रवर्द्धन र भौतिक पुर्वाधारको विकास गरिनेछ ।
५. स्थानीय स्तरमा रोजगारीको सृजना तथा प्रवर्द्धनको लागि सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्भव भए सम्म श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गर्ने नीति लिईलेछ ।
६. युवा लक्षित नविनतम व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरू ल्याईनेछन्, जसमा नविनतम व्यवसाय गर्ने युवाहरूलाई कार्यविधि बनाई नवप्रवर्तनकारी व्यवसाय प्रस्तावका आधारमा प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने नीति लिईनेछ ।
७. कामको अनुभवबाट सीप प्राप्त भएका व्यक्तिहरूलाई पूर्व सिकाईको मान्यता विधि (Recognitions of Prior Learning) मार्फत CTEVT बाट प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
८. नौगाड गाउँपालिकामा स्थापना गरिएको सीप विकास तालिम केन्द्रलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाई एकिकृत तथा एकद्वार प्रणालीबाट तालिम प्रदान गर्ने पद्धतिको विकास गरी दक्ष तथा सक्षम जनशक्ति विकासका लागि सीपमूलक तालिम प्रदान गरी स्वरोजगार बन्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
९. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिहरूले प्राप्त गरेको ज्ञान र सीप समेटिएको व्यवस्थित वडागत तथ्याङ्कको अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
१०. श्रम स्वीकृती तथा पुनः श्रम स्वीकृतीका आवेदनलाई सरल, शुलभ तथा व्यवस्थित सहजिकरण सेवा प्रदान गर्न रोजगार सेवा केन्द्रलाई सुदृढिकरण गरिनुका साथै वैदेशिक रोजगारीका अवसरहरू प्राप्त गर्न सहजिकरण गरिनेछ ।

२. भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीतिहरू;

(क) स्थानीय सडक, यातायात तथा पुल:

१. गाउँपालिकाका वडा केन्द्रहरू सम्म स्तरीय सडक निर्माणका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय र पहल गरिनेछ ।
२. देथला खार खलंगा सडक खण्ड अन्तर्गत गुन्ढाडु खोला र खार खोला तथा अन्य बस्तीहरू जोड्ने नौगाड खोला, होपरी खोला लगायतका खोलाहरूमा पक्की तथा मोटरेबल पुलहरू निर्माणका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. हरेक वडा भित्र बन्ने सडकहरूलाई वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरी स्तरीय रूपमा अगाडि बढाइनुका साथै हरेक सडकलाई हरित सडकको रूपमा विकास गरिनेछ ।
४. सुकेखोला पन्डुङ्गा सडक, खेडा-धुलिगडा-एगरभगे सडक र बरभगे मल्ला रैचु सडकको निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
५. होपरी-सिप्टी देखि सितोला-ओखल सडकलाई सम्पन्न गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
६. जामिर तल्ला सुण्डमुण्ड ग्रामीण सडकको निर्माण कार्य अगाडि बढाउन पहल गरिनेछ ।
७. प्रत्येक वडा केन्द्रबाट गाउँपालिका केन्द्र सम्म र हरेक टोल वस्तिबाट वडा केन्द्र सम्म जोडन स्तरीय सडक तथा बाटोघाटोको निर्माण गरिनेछ ।
८. हरेक बस्तीबाट विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सांस्कृतिक केन्द्र आदि स्थानलाई जोड्ने बाटो निर्माण तथा मर्मत गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाको विभिन्न स्थानमा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरी जनतालाई आवत जावतमा सहज गर्न टेवा पुऱ्याउने झोलुङ्गे पुल कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१०. होपरीगाड - सिप्टी सडकलाई स्तरोन्नती गर्न प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
११. वडा नं. १ इयरकोटलाई आगामी २ वर्ष भित्र सडक सञ्जालले जोडिनेछ ।

(ख) जलस्रोत, सिँचाई तथा ऊर्जा सम्बन्धी नीति:

१. सम्भावित मझौला तथा साना (आधुनिक सिँचाइ प्रणाली र लिफ्ट सिँचाइ) र जलविद्युत परियोजना सञ्चालन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । साथै निर्माण सम्पन्न आयोजनाको असल व्यवस्थापनका लागि संस्थागत विकास तथा क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका भित्र संचालित लघु जलविद्युत् आयोजनाहरूको दिगो व्यवस्थापन तथा सञ्चालन गर्न आर्थिक वर्ष २०८०।८१ बाट क्रमश गाउँपालिका मातहत राखि सञ्चालन गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्र साना सिँचाई प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
४. कृषिमा आधुनिकीकरण तथा व्यवसायिकरण गर्न कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
५. वैकल्पिक ऊर्जा, सौर्य ऊर्जा, गोबरग्याँस, वायु ऊर्जा सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी गाउँपालिकालाई प्रदूषण मुक्त गर्ने नीति लिइनेछ र विद्युत चूलो प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
६. गाउँपालिका क्षेत्रका कुनै पनि नदीनालाहरूबाट विद्युत उत्पादन गर्दा दिगो विकासको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय नीति र सिद्धान्त अनुसार नदीमा पानी छोड्न लगाइनेछ ।

७. गरिबीको रेखा मुनी रहेका एकल महिला, दलित, पिछडिएका समुदायका परिवार टुहुरा अपाङ्ग असक्त घर परिवारलाई विद्युत महसुलमा पूर्ण वा आंशिक छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरू, विद्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू, प्रहरी चौकीहरूमा निरन्तर विद्युत सेवा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९. आगामी २ वर्ष भित्र ९० प्रतिशत भन्दा बढी घरधुरीमा दिगो विद्युत सेवा पुऱ्याइनेछ ।
१०. गाउँपालिकाको सम्पूर्ण नदी तथा खोलाहरूमा उपलब्ध हुने पानीलाई सदुपयोग गर्न अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन जलउपयोग गुरुयोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११. वर्तमानमा सञ्चालनमा रहेका लघु जलविद्युत आयोजनाहरूलाई मर्मत सम्भार गरी व्यवस्थित गरिनेछ र सम्पूर्ण काठका पोललाई विस्थापित गरी फलामे पोल राखिनेछ ।
१२. गाउँपालिका भित्र संचालित लघु जलविद्युतलाई व्यवस्थित गर्न गाउँपालिका वा सम्बन्धित वडाको मातहतमा ल्याई संचालन गरिनेछ ।
१३. संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोगमा गाउँपालिका भित्र खेती योग्य जमिनको उत्पादनलाई बृद्धि गर्न सिँचाई योजना सञ्चालनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१४. संघीय र प्रदेश सरकारको सहयोगमा गाउँपालिका भरीका सबै जनतालाई स्वच्छ खानेपानीको पहुँचमा पुऱ्याउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१५. आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा गाउँपालिकाका थप १० वटा स्थानहरूमा सौर्य सडक बत्ति जडान गरिनेछ ।

(ग) भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी नीति:

१. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा एकीकृत बस्ती निर्माणका लागि प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
२. भवन निर्माण अचारसंहिता, २०७२ को परिधि भित्र रही गाउँपालिकाको आचारसंहिता निर्माण गरी भवन निर्माण र बजार व्यवस्थापनको नीति लिइनेछ साथै नयाँ बन्ने भवन तथा घरहरू नक्सा पास गरेर मात्र निर्माण गर्न आम नौगाडवासी जनसमुदायलाई उत्प्रेरित गरिनेछ ।
३. विद्यालयमा छात्रावास तथा गाउँपालिकामा कर्मचारी आवासगृहको निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४. जनयुद्ध तथा जनआन्दोलनका शहीदहरूको स्मृतिमा शहीद पार्क, शहीद स्मृति भवन तथा सालिक निर्माण गरी शहीद संग्रहालयको स्थापना गरिनेछ ।
५. सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा थप सुरक्षित आवास गृह निर्माण गरिनेछ ।

(घ) सूचना प्रविधि तथा संचार सम्बन्धी नीति:

१. सञ्चार सेवाबाट बञ्चित रहेका नौगाड गाउँपालिकाको टोल वस्तिहरूमा संचार सेवा विस्तार गर्दै आगामी वर्ष भित्र सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरूमा गुणस्तरीय टेलिफोन, इन्टरनेट सेवा चौबीसै घण्टा उपलब्ध गराउन आवश्यक उपकरण खरीद तथा पूर्वाधार निर्माण गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार लगायत अन्य सरोकारवाला निकायहरूसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

२. जनतालाई सूचनाको हकको प्रत्याभूति दिन तथा सूचना सम्प्रेषणमा सहजता ल्याउन गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थानीय एफ. एम. रेडियोहरूको सेवा विस्तारका लागि सामुदायिक रेडियोहरूको साझेदारीमा एफ. एम. टावर निर्माण तथा नयाँ एफ.एम. सञ्चालनका लागि सरोकारवाला निकायहरूसंग पहल गरिनेछ ।
३. सूचना तथा संचार प्रविधिमा आधारित स्थानीय तह एकिकृत वस्तुस्थिति विवरण तयार गरिनेछ ।
४. सूचना प्रविधिमैत्री स्थानीय तह निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
५. विद्युतीय शासन (E-Governance) स्थापनाका लागि गाउँपालिका तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा आवश्यक सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ ।
६. सूचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी सूचना प्रविधिमैत्री गाउँपालिका निर्माण गरिनेछ ।

३. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू:

(क) शिक्षा तथा खेलकूद:

१. नेपाल सरकारको "बालबालिकालाई विद्यालय ल्याउं, टिकाउं र सिकाउं" अभियानलाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिकाका विद्यालय उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउन भर्ना अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिका अन्तर्गत सम्पूर्ण विद्यालय तथा बाल-विकास केन्द्रमा कार्यरत विद्यालय कर्मचारी, सहयोगी र बालविकास शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहित गर्न श्रम ऐन अनुसारको न्यूनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
३. गुणस्तरीय, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाका लागि सबै सार्वजनिक विद्यालयहरूमा न्यूनतम पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ । विज्ञान, गणित, अंग्रेजी र अन्य प्राविधिक शिक्षकको अभाव नहुने गरी सामुदायिक विद्यालयमा दरबन्दी मिलान गरिनेछ ।
४. शिक्षा क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गरी गुणस्तरीय शिक्षा हासिल गर्न विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा विषयगत रूपमा दरबन्दी व्यवस्था गरी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ देखि प्रत्येक वडाका माध्यामिक तहका विद्यालय मध्ये एक-एक वटा विद्यालयलाई नमुना विद्यालयको रूपमा छनौट गरी क्रमिक रूपमा शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
५. शिक्षक तथा कर्मचारीहरूको पेशागत सीप विकासको लागि तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
६. कक्षा (०-१२) को शिक्षालाई पूर्ण रूपमा निःशुल्क गर्दै लगिनेछ साथै आवश्यकता, माग र क्षमताको आधारमा अंग्रेजी माध्यममा शिक्षण गर्न अनुमति दिइनेछ ।
७. गाउँपालिका भित्र रहेका गरिब, टुहुरा तथा असहाय बालबालिकालाई शिक्षा दिन सहयोगी संघसंस्था उपलब्ध भएमा उक्त संस्थालाई अनुदान समेत दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
८. गरिब, टुहुरा, असहाय, जनयुद्ध तथा जनआन्दोलनका शहीद परिवार, द्वन्द्व पीडित घाइते तथा अपांग परिवारका बालबालिकाहरूलाई आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य रूपमा हासिल गर्न गाउँपालिकामा आवासीय विद्यालय स्थापनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकामा कम्तीमा एउटा उच्च तहको प्राविधिक शिक्षालय र एउटा क्याम्पस स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
१०. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

११. गाउँपालिकाको स्थानीय पाठ्यक्रम बमोजिम पाठ्यपुस्तक लेखन तथा छपाई कार्य गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै माध्यमिक तहका हरेक विद्यालयमा लेखापाल तथा कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
१२. हरेक विद्यालयमा शिशुको सङ्ख्याको आधारमा बाल विकास कक्षा थप गरिनेछ ।
१३. दलित, महिला, विपन्न तथा जेहन्दार बालबालिकाहरूलाई उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
१४. हरेक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी सङ्ख्याको अनुपातमा प्रशासनिक र दिवा खाजा व्यवस्थापन अनुदान दिइनेछ ।
१५. विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई जिम्मेवार बनाउन नियमानुसार बस्ने बैठकमा खाजा तथा चियापानको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।
१६. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालयको प्रधानाध्यापकलाई बढी जिम्मेवार बनाइनेछ । साथै उत्कृष्ट विद्यालय र प्र.अ. छनौट गरी पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ ।
१७. कक्षागत, विषयगत र विद्यालयगत सिकाई उपलब्धिलाई विश्लेषण गरी बृहत शैक्षिक योजना तयार पारी सिकाई उपलब्धिलाई बृद्धि गरिनेछ ।
१८. दिगो विकासको लक्ष हासिल गर्न नेपाल सरकारले लागू गरेको विद्यालय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यविधि २०७५ अनुसार विद्यालय स्तरीय वास सुविधा विस्तार गरी तीन तारे विद्यालयमा स्तरोन्नती गरिनेछ र तीन तारे घोषणा भएका विद्यालयको सुविधा स्तर कायम राखी राख्न निरन्तर अनुगमन र छलफल गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१९. प्रमाणपत्र तहको शिक्षा उत्तीर्ण गरी माथिल्लो तहको प्राविधिक शिक्षा इन्जिनियरिङ, वन विज्ञान, कृषि विज्ञान, चिकित्सा शिक्षा, आदि अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीलाई आर्थिक सहायता दिने नीति लिइनेछ ।
२०. नियमित रूपमा विद्यालयमा उपस्थित हुने र सिकाई उपलब्धि उच्च भएका विषयगत, तहगत र लैंगिक रूपमा उत्कृष्ट शिक्षक छनौट गरी हरेक वर्ष पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ ।
२१. शिक्षकहरूको अध्ययनशीलता, लगनशीलता, कर्तव्य निष्ठा, विषयवस्तुको ज्ञान तथा दक्षताको परीक्षण गर्न आर्थिक वर्ष २०७९।८० देखि शुरुवात गरिएको शिक्षक प्रतियोगिता (Teacher Quiz) लाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२२. हरेक विद्यालयलाई भौतिक श्रोत साधन सम्पन्न र इन्टरनेट सुविधाको पहुँचमा पुऱ्याइनेछ ।
२३. शिक्षाको आमूल परिवर्तन र विकास गर्न गाउँ शिक्षा समितिलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । शिक्षा क्षेत्रमा व्यापक सुधार गरी गुणस्तरीयता प्राप्त गर्न अनुगमन तथा निरीक्षणको पक्षलाई बलियो, भरपर्दो र जिम्मेवार बनाइनेछ ।
२४. हरेक विद्यालयले पालिका र जिल्ला स्तरीय रूपमा सञ्चालन हुने प्रतियोगितात्मक क्रियाकलापहरूमा अनिवार्य सहभागी हुनुपर्ने नीति लिइनेछ र यसलाई मूल्याङ्कनको आधार बनाइनेछ ।
२५. विद्यालयका शिक्षक कर्मचारीहरूलाई ऐन, नियमले कुनै समिति वा संगठनमा बस्न पाउने व्यवस्था भएकोमा बाहेक समुदायका अन्य कुनै पनि समिति वा संगठनमा रहेर काम गर्न नपाउने नीति लिइनेछ ।
२६. नमुना विद्यालयलाई श्रोत विद्यालयको रूपमा विकास गरी अनुभव आदान प्रदानका लागि अन्तर विद्यालय भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२७. पालिका र वडास्तरमा पुस्तकालयको स्थापना गरिनेछ र हरेक जिम्मेवार व्यक्तिबाट एउटा पुस्तक सहयोग स्वरूप संकलन गरी पुस्तकालयमा राखिनेछ ।
२८. शिक्षकहरू सधैं एउटै विद्यालयमा बस्दा जागरूकता तथा सक्रियतामा कमी आउने र यसको असर शैक्षिक गुणस्तरमा पर्ने भएकोले समयबद्ध अन्तर विद्यालय सरुवा गर्ने नियमलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सुरुवात गरिनेछ ।
२९. विद्यालय क्षेत्र योजना अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३०. एक माध्यमिक विद्यालय एक स्वास्थ्य कर्मी कार्यक्रम लागू गर्दै लगिनेछ ।
३१. सामुदायिक विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
३२. अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय, प्रादेशिक र जिल्ला स्तरीय प्रतियोगिताहरूमा पदक जित्ने खेलाडीहरूलाई नगद पुरस्कार सहित सम्मान गरिनेछ ।
३३. नागरिकहरूमा सकारात्मक सोचको विकास गराउन जीवन रूपान्तरण सम्बन्धी अभिप्रेरणात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३४. आवश्यकता अनुसार गाउँपालिका अर्थात् वडा स्तरमा खेल मैदान निर्माणका लागि आवश्यक नीति निर्माणका साथै नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहयोग, सहकार्य तथा समन्वय गरिनेछ ।
३५. गाउँपालिका भित्रका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलाडीहरूको सम्मान गर्दै उनीहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवको भरपूर सदुपयोग गरिनेछ । **दीर्घ जीवनका लागि खेलकूद**को मान्यतालाई अनुसरण गर्दै खेलकूदका विविध कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
३६. विद्यालयमा एकजना खेल प्रशिक्षकको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
३७. गाउँपालिका स्तरीय खेलकूद समिति गठनको कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

(ख) स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति:

१. सुत्केरी र नवजात शिशुको जीवनरक्षा तथा सुरक्षित प्रसूतिका लागि सहज पहुँच हुने गरी नौगाड गाउँपालिकाका ६ वटै वडाहरूमा स्थापित प्रसूति गृहहरूको स्तरोन्नती गर्दै आवश्यकताको आधारमा थप प्रसूति गृहहरूको स्थापना गरिनेछ ।
२. स्वास्थ्य क्षेत्रमा महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूले पुऱ्याएको योगदानको कदर गर्दै विगत देखि दिँदै आएको प्रोत्साहन भत्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. सम्पूर्ण सार्वजनिक स्थल र सवारी साधनहरूमा धूम्रपान र मदिरा सेवन निषेध गरिनेछ ।
४. दुर्गम भेगका जनताहरूको स्वास्थ्योपचारका लागि समय समयमा घुम्ती स्वास्थ्य सेवा शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
५. स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ केन्द्र तथा क्लिनिकहरूमा वर्षभरि निःशुल्क भनी तोकिएका औषधी उपलब्धताको सुनिश्चितता गरिनेछ । आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, उपकरणको पर्याप्त उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ ।
६. गाउँपालिकालाई घोषणा गरिएको पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपनालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७. दीर्घ रोगी नागरिकहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी औषधीको बिल रकम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८. गाउँपालिकाका विकट टोलहरूमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको स्थापना गरिनेछ र स्थापित स्वास्थ्य इकाईहरूको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
९. विरामीहरूलाई थप उपचारको लागि सहयोग गर्न एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरिनेछ र आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ मा १ वटा एम्बुलेन्स खरिद गरी संचालन ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०. गाउँपालिकामा रहेको एम्बुलेन्सको प्राविधिक मूल्याङ्कन गरी सम्भव देखिएमा मर्मत गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
११. गाउँपालिकाको जामीरमा भएको १० शैय्याको आधारभूत अस्पतालमा आवश्यक जनशक्ति र उपकरणको व्यवस्था गरी आगामी आर्थिक वर्षबाट सेवा संचालनमा ल्याइनेछ ।
१२. गर्भवती महिलालाई चेक जाँच गर्न चालू अवस्थामा रहेको अल्ट्रासाउण्ड सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१३. गरिब तथा अशक्त नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य उपचारमा दिँदै आएको **आर्थिक सहायता कार्यक्रम**लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. आइ खसेका महिलाहरूको यथार्थ विवरण संकलन गरी निःशुल्क रूपमा शल्यक्रियाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
१५. **"घर दैलामै स्वास्थ्य सेवा भन्ने नाराका"** साथ जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका, गर्भवती महिला र बालबालिकाहरूलाई टोलमै पुगेर स्वास्थ्य जाँच तथा औषधि उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६. स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई नेपाल सरकारले निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्ने औषधीहरू र अत्यावश्यक औषधीहरूको अभाव नहुने गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१७. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत प्राप्त स्वैच्छिक गर्भपतन सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१८. गाउँपालिकाको जामीरमा संचालन गरिने १० शैय्या अस्पताल भित्र एउटा फार्मसी सञ्चालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१९. धुवा जन्म रोग तथा धुवाको कारण आउने स्वास्थ्य समस्यालाई न्यूनिकरण गर्न एक घर एक छुट्टै भान्सा निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
२०. गाउँपालिकामा सञ्चालनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण तथा अन्य स्वास्थ्य सरसफाई तथा पोषणका क्षेत्रका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ ।
२१. हाल पालिकाका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थामा संचालित प्रयोगशालाहरूको सेवालालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२२. कोरोना भाइरस (COVID-19) जस्ता महामारीबाट बच्न सुरक्षात्मक तथा निरोधात्मक क्रियाकलापहरूलाई निरन्तरता दिँदै थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२३. प्रत्येक आर्थिक वर्ष भित्र कार्यसम्पादनका आधारमा उत्कृष्ट स्वास्थ्यकर्मी छनौट गरी पुरस्कृत गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४. मद्यपान तथा सुर्तिजन्य पदार्थ सेवनको कुलतबाट नागरिकहरूलाई मुक्त गर्न प्रभावकारी रूपमा नागरिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२५. वडा नं. १ को नागु र वडा नं. ६ को गडिगाडमा बर्थिङ्ग सेन्टर सञ्चालन गर्न भौतिक संरचना निर्माण गरिनेछ ।

२६. खोप भण्डारणको दिगो व्यवस्थापन गर्न पालिका स्तरमा खोप चिस्यान केन्द्र (Cold Chain) स्थापना गरिनेछ ।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाइ:

१. नेपाल सरकारको सबै जनतालाई आधारभूत स्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने तथा दिगो विकास लक्ष नं ६ बमोजिम सन् २०३० भित्र कुल जनसंख्याको ५० प्रतिशतलाई सुधारिएको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने लक्ष पूरा गर्न खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रको योजना तर्जुमा, विद्यमान खानेपानी योजनाहरूको सञ्चालन, मर्मत सम्भार, व्यवस्थापन, हालसम्म सो सुविधा पुग्न नसकेको क्षेत्रको पहिचान गरी समतामूलक तथा सहभागितात्मक पद्धति अवलम्बन गरी समन्वयात्मक र पारदर्शी रूपमा सेवा प्रदान गर्न पालिका स्तरमा स्थापना भएको खानेपानी, सरसफाई स्वच्छता (वास) व्यवस्थापन बोर्ड र सो मातहत रहेका खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता इकाई (वास युनिट) मार्फत नयाँ योजना निर्माण तथा विद्यमान योजनाहरूको मर्मत सम्भारको सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. गाउँपालिकाले तयार पारेको सरसफाई योजना (Wash Plan) लाई समीक्षा तथा अद्यावधिक गर्दै विद्यमान सबै खाले खानेपानी, सिँचाई लगायतका जलस्रोतसँग सम्बन्धित योजनाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापकीय अवस्था अद्यावधिक गरी सबै समितिहरूलाई गाउँपालिकाको जलस्रोत नियमावली बमोजिम दर्ता एवम् अद्यावधिक र नवीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाई गाउँपालिकास्तरमा सो क्षेत्रको सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
३. नेपाल सरकारको पूर्ण सरसफाई निर्देशिका, २०७५ र गाउँपालिकाको पूर्ण सरसफाई कार्यविधि, २०७८ बमोजिम गाउँपालिकाका वस्तिहरूलाई क्रमशः पूर्ण सरसफाई युक्त टोल घोषणा गर्दै गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई युक्त घोषणा गर्ने लक्ष बमोजिम गाउँपालिका भित्रका समुदायलाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख तथा विद्यालयहरूलाई तीन तारा पद्धतिमा विकास गर्न एवम् कोभिड १९ जस्ता महामारी र पानी जन्य रोगहरूबाट बच्न वडा तथा समुदायस्तरमा पूर्ण सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ । विभिन्न पानीजन्य रोगहरूबाट उत्पन्न हुन सक्ने महामारीहरूबाट सुरक्षित रहन स्रोत एवम् घरायसी स्तरमा पानीको गुणस्तर परीक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४. विद्यालय खानेपानी सरसफाई तथा पोषण, खानेपानी सरसफाई स्वच्छता, मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन, घरबारी व्यवस्थापन तथा व्यवसायिक जीविकोपार्जन प्रवर्द्धन कार्यको लागि स्थानीय स्तरमा प्राविधिक स्रोत व्यक्ति उत्पादन तथा परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(घ) लैंगिक समानता र समावेशीकरण

१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र स्थायी बसोबास भएका असहाय टुहुरा बालबालिकाहरूलाई विद्यालय शिक्षा हासिल गर्दा सम्म आर्थिक सहयोगको नीति लिईनेछ ।
२. गाउँपालिका भित्रका हरेक सरकारी र अन्य सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने कार्यालयहरूमा लैंगिक र अपाङ्गमैत्री शौचालय निर्माण गर्न सहयोग पुऱ्याईनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्र रहेका 'क' वर्गका अपाङ्गता भएका घरपरिवारलाई अपाङ्गमैत्री शौचालय र खानेपानी व्यवस्था गर्न विशेष सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

४. महिला, अपाङ्ग, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, जनजाति लगायत लक्षित वर्गलाई मूलप्रवाहिकरण गर्न सशक्तिकरण एवम् सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
५. मानव बेचबिखन, घरेलु हिंसा, छाउपडी, जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत जस्ता समाजिक कुरीति, कु-संस्कार र अन्धविश्वासलाई अन्त्य गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका स्तरीय विकास, भौतिक संरचना निर्माण तथा भवन निर्माण गर्दा अपाङ्ग तथा बालबालिका मैत्री साथै भूकम्प प्रतिरोधी तथा वातावरण मैत्री हुने गरी निर्माण गरिनेछ ।
७. सबै खालका बालश्रम उन्मूलन गर्न शून्य बालश्रमको नीति अङ्गीकार गरी प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ ।
८. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्न महिला, बालबालिका, दलित, आदिवासी जनजाति, युवा, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, एकल पुरुष, असहाय अनाथ तथा वृद्धवृद्धा र अपाङ्गता भएका, शहीद परिवार, द्वन्द्व पीडित, घाइते तथा बेपत्ता परिवारका व्यक्तिहरूको सशक्तिकरण र मूलप्रवाहिकरण गर्न अपाङ्गमैत्री संरचना निर्माण, आर्थिक तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सरोकारवाला निकायसँगको साझेदारी र सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ ।
९. महिला तथा किशोरीहरूको आत्मसम्मानको रक्षा गर्दै सुरक्षित र स्वच्छ तरिकाले बाँचन पाउने अधिकारको सुनिश्चितता र महिनावारी भएको समयमा अपनाइने विभिन्न हानिकारक अभ्यासहरूको निर्मूल गरी महिला र किशोरीहरूको आत्मसम्मानको रक्षा गर्न विभिन्न सम्मेलनले पारित गरेको मर्यादित महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनको घोषणा पत्र कार्यान्वयनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०. बालबालिकाको हक अधिकार सुनिश्चित गर्दै आधारभूत स्वास्थ्य, शिक्षा र पोषणमा सबैको पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ । हिंसामा परेका, विशेष संरक्षणको आवश्यकता रहेका तथा अनाथ बालबालिकाहरूको संरक्षणका लागि नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकार सँग समन्वय, सहकार्य गरी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११. महिला हिंसा न्यूनिकरण गर्न पुरुषहरूसँग अन्तरक्रियात्मक तथा सहभागितात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यकको अधिकार संरक्षण, हित संरक्षण र कल्याणकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
१३. ६० वर्ष देखि ६८ वर्ष पुरा नगरेका नागरिकहरूलाई विशेष काम दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४. महिला, बालबालिका तथा हिंसा पीडित व्यक्तिहरूको उद्धार तथा सहजीकरण गर्ने संघसंस्थाहरूलाई आवश्यक सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
१५. पछाडी पारिएका वर्ग, जाति तथा लिङ्गको उत्थानका लागि लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१६. गाउँपालिका अन्तर्गत निर्माण गरिने श्रम सहकारी लगायत समुदाय, वडा स्तरमा गठन गरिने विभिन्न समितिहरूमा महिला, दलित, जनजातीको समानुपातिक प्रतिनिधित्व अनिवार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१७. गाउँपालिका भित्रका 'ग' र 'घ' वर्गका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई आर्थिक रूपमा टेवा पुऱ्याउने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१८. हिंसा पीडित महिलाहरूका लागि सुरक्षित गृह सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।

१९. गाउँपालिका र मातहतका वडा कार्यालयहरूमा स्तनपान कक्षको स्थापना गरिनेछ ।
२०. ६० वर्ष देखि ६८ वर्ष उमेर समूहका एकल पुरुषहरूलाई आर्थिक वर्ष २०७९।८० बाट दिइदै आएको एकल पुरुष भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२१. ३५ वर्ष भन्दा माथिका कुनै पनि सामाजिक सुरक्षा भत्ता नपाउने एकल महिला (अविवाहित, अदालतबाट सम्बन्ध विच्छेद भई अर्को विवाह नगरी छुट्टै बसेका) लाई आर्थिक वर्ष २०७९।८० बाट दिइदै आएको एकल महिला भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

(क) फोहोर व्यवस्थापन तथा प्रदूषण नियन्त्रण

१. प्रत्येक घरबाट उत्सर्जित हुने जैविक फोहोरलाई कम्पोस्ट मल बनाई स्वव्यवस्थापन गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
२. वातावरणमा नकारात्मक असर पार्ने खालका प्लास्टिक जन्य सामानहरूको प्रयोगलाई न्यूनिकरण गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका भरी हरेक टोल वस्तिहरूमा फोहर विसर्जन तथा व्यवस्थापन गर्न उचित संयन्त्र बनाइनेछ र फोहर गर्नेले व्यवस्थापन पनि गर्ने नीति अवलम्बल गरिनेछ ।
४. हरेक घरपरिवारमा शौचालय र स्नान घरको निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५. एक घर एक कुहिने खाडल तथा फोहर जलाउने ईन्सुलेटरको निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
६. विगतमा गाउँपालिका र ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजनाले सञ्चालनमा ल्याएका फोहर व्यवस्थापन तथा सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. गाउँपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयहरूलाई प्लाष्टिकजन्य वस्तु निषेधित क्षेत्र घोषणा गरिनेछ ।

(ख) हरियाली प्रवर्द्धन

१. "हरियो वन निर्माण, संरक्षण र स्याहार, समृद्धिको एक आधार" भन्ने उक्तिलाई अंगीकार गरी नौगाड गाउँपालिका क्षेत्रको हाल रहेको वनको क्षेत्रफलमा वृद्धि गर्न वृक्षारोपण कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२. "हरियो वन नेपालको धन" भन्ने उक्तिलाई चरितार्थ गर्न प्रत्येक वडामा कमसेकम एउटा स्थानमा वृहत् वृक्षारोपण गरी सो स्थानलाई संरक्षित वनको रूपमा विकसित गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका भरी छरिएर रहेका सामुदायिक वनलाई संरक्षण, सम्बर्द्धन गरी हरियाली नौगाडको आकांक्षालाई साकार पार्न आवश्यक नीति निर्माण गरी वृक्षारोपण सप्ताह आयोजना गरिनेछ ।
४. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपभोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम बनाई स्थानीय तहबाट स्वीकृत गराउने र वन पैदावार बिक्री बाफतको १० प्रतिशत रकम स्थानीय तहको संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

(ग) जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

१. वातावरण तथा जलवायुमैत्री प्रविधियुक्त पूर्वाधारको विकासमा जोड दिइनेछ । वन क्षेत्रको वैज्ञानिक एवम् दिगो व्यवस्थापन गरी आर्थिक रूपले महत्वपूर्ण वनस्पति तथा जडीबुटीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रशोधनमा सामुदायिक वन उपभोक्ता महासँग नेपाल लगायतका निजी तथा सामुदायिक संस्थालाई सहभागी बनाइनेछ ।

- गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने योजनाहरूको दिगोपना, गुणस्तर र पारदर्शिताका लागि योजना सञ्चालन पूर्व र पश्चात् क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्न र वातावरणीय दिगोपनालाई ध्यानमा राख्दै गाउँपालिका भित्र निर्माण हुने पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, खानेपानी तथा अन्य योजनाहरू निर्माण गर्दा जलवायु अनुकूलन सम्बन्धी कार्यक्रमलाई जोडिनेछ ।

(घ) विपद् व्यवस्थापन

- नेपाल सरकारको सम्बन्धित निकाय वा नेपाल सरकारद्वारा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाद्वारा प्रमाणित भई आएका गरिब असहाय तथा दीर्घरोगका विरामीहरूलाई आर्थिक सहयोगका रूपमा उपलब्ध गराइनेछ ।
- गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरू नदी, पहिरो तथा भू-क्षयको उच्च जोखिममा रहेकाले त्यस्ता स्थानहरूको जोखिम आँकलन गरी त्यस्ता ठाउँहरूमा बाँस, निर्गालो तथा अम्रिसो जस्ता बिरुवा रोपण गरी प्राकृतिक तटबन्ध निर्माण कार्य गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय विपद् कोष मार्फत विपद् जोखिम न्यूनिकरण र प्रतिकार्य योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- वन क्षेत्र, जलक्षेत्र र सिमसार क्षेत्रलाई संरक्षण गर्न विशेष किसिमको कार्यक्रमहरू तर्जुमा लगायत प्राकृतिक एवम् मानवीय संकट र प्रकोपबाट पूर्व सुरक्षा, व्यवस्थापन र क्षतिपूर्तिलाई वैज्ञानिक रूपमा सञ्चालन गर्न संरचनागत व्यवस्था गरिनेछ ।
- वर्षेनी गाउँपालिकाको ६ वटै वडाहरूमा नौगाड नदी किनाराका क्षेत्र तथा वस्तिहरूमा बाढी पहिरोका कारण भौतिक संरचना र आम नागरिकहरूका घरजग्गा तथा सम्पत्तिको अपूरणीय क्षति हुने गरेको हुँदा नौगाड नदी र शाखा खोला किनारामा बलियो तटबन्ध निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- अविरल वर्षा, बाढी, पहिरो, खडेरी, आगलागी, भूकम्प लगायतका प्राकृतिक, मानवीय एवं दैविक प्रकोपको तत्काल सम्बोधन गर्न सक्ने गरी विपद् पूर्व तयारी, पूर्व सूचना, प्रतिकार्य, पुनः निर्माण र पुनः स्थापना कार्यक्रमलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
- आकस्मिक तथा आपत्कालिन हवाई सेवा सञ्चालनका लागि प्रत्येक वडामा कम्तीमा पनि एउटा हेलीप्याड निर्माण गर्दै लगिने नीति लिइनेछ ।
- नौगाड नदी तथा अन्य सहायक खोलाहरूमा आउने बाढीका कारण जनधनको क्षति हुने हुँदा बाढी तथा मनसून पूर्व सूचना प्रणाली (Early Warning System- EWS) स्थापना गरी नागरिकहरूलाई पूर्व तयारीका लागि सक्षम बनाइनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनको लागि DRRP निर्माण गरी विपद्बाट हुने क्षति न्यूनीकरण गरिनेछ ।

५. संस्थागत विकास, वित्तीय व्यवस्था र सुशासन सम्बन्धी नीति

(क) संस्थागत विकास तथा सुशासन

- सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउन गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूमा फर्निचर, कम्प्युटर तथा मेसिन औजारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- हरेक सेवा प्रदायक कार्यालय र विद्यालयहरूमा गुनासो सुनुवाइ गर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम बेरोजगारहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन, सिफारिस तथा छनौट प्रक्रियालाई वस्तुनिष्ठ बनाइनेछ ।

४. रोजगार सेवा केन्द्रबाट सूचीकृत बेरोजगार श्रमिक र गाउँपालिकाबाट निर्माण सामग्री उपलब्ध गराई संयुक्त रूपमा दिगो र गुणस्तरीय श्रममूलक आयोजनाहरू छनौट गरी सञ्चालन गर्न आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५. स्वास्थ्य शाखा, WASH UNIT, बहु क्षेत्रीय पोषण, कृषि, पशु, महिला र अन्य सम्बन्धित कार्यक्रमहरू बीच समन्वयात्मक ढङ्गबाट सञ्चालन गरिनेछ ।
६. सामाजिक सङ्घ संस्थालाई पारदर्शिता र सामाजिक उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्दै दुर्गम, लक्षित वर्ग एवं आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रमा परिचालन गर्न निर्देशित र प्रोत्साहित गरिनेछ । सरकारी तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूबाट संचालित कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिनेछ ।
७. श्रम सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
८. प्राविधिक र सहयोगी जनशक्ति, करार कर्मचारी व्यवस्थापन कार्यविधि अनुसार नियुक्त गरी अनुभव, क्षमता, योग्यता अनुरूप जिम्मेवारी दिइनेछ । साथै करार सम्झौता बमोजिम कार्यसम्पादन सन्तोषजनक नभएमा करार सम्झौता भंग गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाको कार्य सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्दा संघ, प्रदेश र अन्य स्थानीय तहहरू बीच समन्वयात्मक सम्बन्धको विकास गरिनेछ ।
१०. सरकारी रकमको बैकिङ कारोबार गर्दा गाउँपालिकामा स्थापित बैंकको शाखाबाट गरिनेछ ।
११. कुनै पनि व्यक्ति वा समूह वा संस्थालाई जिम्मेवारी दिँदा पूर्व कार्यको समीक्षा गरेर मात्र दिने नीति लिइनेछ ।
१२. गाउँपालिकाबाट आयोजना हुने हरेक क्रियाकलाप र खरीद प्रक्रियामा मितव्ययिता अपनाउँदै सम्पूर्ण खरीद प्रक्रियालाई विद्युतीय प्रणालीबाट खुल्ला प्रतिस्पर्धाद्वारा र भौतिक निर्माणका लागि ठेक्का गर्नुपर्ने कार्यलाई इ-बिडिङबाट गरिनेछ ।
१३. विकास निर्माण लगायतका सार्वजनिक सरोकार तथा महत्वका सम्पूर्ण कार्यहरूमा सुशासन, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्न सबै खालका अनियमितता तथा भ्रष्टाचारजन्य क्रियाकलापहरू माथि नियमन तथा नियन्त्रण गरिनेछ ।
१४. सार्वजनिक प्रशासनलाई जनमुखी, प्रभावकारी, छिटोछरितो, स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पेशागत अनुशासन प्रति प्रतिबद्ध, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त तथा जनउत्तरदायी बनाइनेछ र सबै किसिमका भ्रष्टाचारप्रति शून्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१५. **DIGITAL NAUGAD FRAMEWORK** को सुरुवात गरिनेछ, सोको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट सार्वजनिक सेवालाई सरल, सहज, सुलभ र पारदर्शी बनाउने नीति लिइनेछ । आ.व. २०८०/८१ देखि गाउँपालिका मातहतका सबै कार्यालयहरूमा एकीकृत कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली लागू गरी कागजको प्रयोग क्रमशः कम गर्दै लगिनेछ ।
१६. आर्थिक पारदर्शिता र वित्तीय अनुशासनलाई कडाईका साथ पालना गर्दै महालेखा परीक्षकको सुझाव कार्यान्वयन गरी बेरुजू कम गर्दै लगिनेछ ।
१७. गाउँपालिकाबाट संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई चैत्र मसान्त भित्र सम्पन्न गर्ने नीति लिइनेछ ।
१८. ग्रामीण समाजमा हुने विकृति, बिसंगती, तथा अपराधिक गतिविधिलाई नियन्त्रण गरी शान्ति सुरक्षा र अमनचैन कायम गर्न थप प्रहरी चौकी स्थापनाको लागि पहल गरिनेछ ।

१९. जनसरोकारका हरेक विषयमा सुझाव, सल्लाह र समन्वयात्मक विधिबाट अगाडि बढ्न सर्वदलीय संयन्त्रको अवधारणालाई आत्मसाथ गरिनेछ ।
२०. हरेक प्रकारका विकास योजना सम्पन्न गरिसके पछि उपभोगको अवधिलाई बढाउन जिम्मेवार पक्षले अनिवार्य रूपमा त्यसको संरक्षण र स्याहार गर्नुपर्ने नीतिलाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२१. नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेखित स्थानीय तहको एकल अधिकारको कार्यान्वयन गर्न आवश्यक ऐन, नियम, नीति, मापदण्ड, र कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२२. हरेक वडा स्तरमा राष्ट्रिय पञ्जिकरण विभागको विधि र पद्धति अनुसार घटना दर्ता सप्ताह सञ्चालन गरिनेछ ।
२३. हरेक वडा कार्यालयमा विद्युतीय हाजिरी उपकरण जडान गरिने र अन्य कार्यालयहरूमा पनि विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
२४. जनप्रतिनिधि तथा अन्य कर्मचारीहरूको कार्यक्षमता बढाउन आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
२५. पञ्जीकरणलाई व्यवस्थित गर्न अनलाइनमा आधारित घटना दर्ता प्रणालीमा सबैलाई आबद्ध गर्न सबै वडा कार्यालयहरूमा गुणस्तरीय र दिगो इन्टरनेट सेवाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२६. पञ्चवर्षीय आवधिक योजना, आयोजना बैंक र मध्यमकालिन खर्च संरचना निर्माण गरी क्षेत्रगत प्राथमिकताको आधारमा योजना कार्यान्वयन गर्ने पद्धतिको थालनी गरिनेछ ।
२७. जमिनको भू-उपयोगितालाई व्यवस्थित गर्न जग्गाको वर्गीकरण गरिनेछ ।
२८. बजेट सीमा निर्धारण गरी विनियोजनको लागि विषयगत समितिमा पठाउने नीति लिइनेछ ।
२९. सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई घुम्ति बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत वडा कार्यालयबाटै वितरण गर्न पहल गरिनेछ ।
३०. आगामी आर्थिक वर्ष २०८०।८१ बाट सम्पूर्ण शिक्षक कर्मचारीहरूको तलब भत्ता विद्युतीय कोष स्थानान्तरण प्रणाली (EFT) मार्फत भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) राजस्व परिचालन तथा वित्तीय व्यवस्थापन

१. दिगो र भरपर्दो आयका स्रोतहरू मार्फत राजस्व संकलन र त्यसको समुचित परिचालन विना स्थानीय स्वायत्तताको प्रवर्द्धन सम्भव छैन । गाउँपालिकामा राजस्वका क्षेत्र पहिचान गरी दायरा विस्तार गर्न कर तिर्नु सम्मानको विषय भएको संस्कारको वृद्धि गर्न "कर तिर्नु उत्साहित होऔं, समृद्ध पालिका निर्माणमा सहभागी बनौं" भन्ने नारा अंगीकार गरिनेछ र जसका लागि अधिकतम कर दाखिला गर्ने वा कर छुलि नगर्ने व्यक्तिलाई सार्वजनिक रूपमा सम्मान गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै स्थानीय सरकारले लगाउँदै आएका सेवा शुल्क र दस्तुरको दरमा समय सान्दर्भिक परिमार्जन गरिनेछ ।
२. स्थानीय समुदाय एवम् स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा निकायसँगको सहकार्यमा बजार अनुगमनलाई तीव्रता दिने तथा चुहावट नियन्त्रणमा सहयोग गर्नेलाई पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ ।
३. अर्थतन्त्रमा देखा परेका चुनौतीलाई सामना गर्न गाउँपालिकाले पुँजिगत खर्चमा वृद्धि गर्दै चालू खर्च तर्फको चापलाई न्यूनिकरण गर्दै मितव्ययिता कायम गरिनेछ ।
४. मदिराजन्य व्यवसायमा लाग्दै आएको व्यावसायिक कर वृद्धि गरिनेछ । साथै मदिराजन्य पदार्थको अनाधिकृत बिक्री वितरणलाई नियन्त्रण गरिनेछ ।

५. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व वृद्धिका लागि करको दायरा बिस्तार एवं करका विद्यमान दरलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरिनेछ । राजस्व परिचालनका थप क्षेत्र पहिचान गरी आन्तरिक आयलाई थप सुदृढ बनाइनेछ ।
६. राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,

उपस्थित महानुभावहरु; अन्तमा,

गाउँपालिकालाई सीमित स्रोत साधन, भौगोलिक विकटता, समय समयमा आउने बाढी पहिरो तथा प्राकृतिक विपदको सामना गर्दै समृद्धि तर्फ लैजाने, आम नौगाडवासीका विकासका चाहना पूरा गर्ने, स्थानीय सरकार र नौगाडवासी जनता बीचको सुमधुर सम्बन्ध कायम गर्ने, आधुनिक प्रविधि र मौलिक पहिचानको समिश्रणबाट गाउँपालिकालाई स्वस्थ, सफा, शिक्षित, सुरक्षित, सांस्कृतिक, समृद्ध बनाउने सन्दर्भमा हाम्रा प्रयत्नहरु अविचलित रहनेछन् । नौगाडवासीहरुले विश्वास गरेर दिएको यो महत्वपूर्ण अवसरलाई सदुपयोग गर्दै सम्पूर्ण नौगाडवासीलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, न्यायपूर्ण र प्रतिबद्ध नेतृत्वको प्रत्याभूति दिलाउने छु । साथै गाउँपालिकाले आ.व. २०८०।८१ का लागि अघि सारेको प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउन नेपाल सरकार, सुदूरपश्चिम प्रदेश सरकार, विकास साँझेदारहरु, निजी क्षेत्र, विभिन्न दातृ निकाय, राजनीतिक दलहरु, शाखा प्रमुख, कर्मचारी, आम नौगाडवासी लगायत सम्पूर्ण समाजसेवी, अग्रज, बुद्धिजीवी एवं प्रबुद्ध वर्गमा हार्दिक अपिल गर्दछु ।

धन्यवाद !

०८ असार, २०८०

दलजीत सिंह धामी
अध्यक्ष